

Delavec lahko vsak petek
z datumom naslednjega
dne. — Naročnina za celo
leto K 24.—, za pol leta
K 12.—, za četrt leta K 6.—.
Posamezna številka 40 vin.
naročnina v inozemstvo
sorazmerno več.
Polnjatve na uredništvo in
upravnništvo
Ljubljana, Šelomburgova
ulica št. 6. II. nadst.
Telefon št. 225.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. —
Inserati se zaračunavajo.
milimeter vrstica in sh-
cor pri enkratni objavi
po 85 vinarja, pri trikrat-
ni po 80 vinarja, pri šest-
kratni po 75 vin, pri celo-
letnih objavah po 70 vin.
za vsakokrat. — Za razne
izjave št. stane manj vrstic
80 vin. — Reklam. so pošt-
nine proste. — Ne frankira-
na pisma se ne sprejemajo.

Delavcem in delavkam tobačne tovarne.

V »Večernem listu« št. 108 z dne 12. maja t. l. je izšel članek, kako so komunisti prevarili delavstvo, ker so stopili v stavko. Nadalje pravi članek, da je stavka ponesrečila prvič zato, ker ni imela nikakega uspeha, čemur je krivo delstvo, da niso hoteli vsi delavci stavkati. Laže članek še naprej, ko pravi, da ugovora niso sestavili komunisti, ampak oni od krščanskega Saveza.

Takih laži so zmožni samo jezuitsko vzgojeni elementi in mračnjaki, katerim gre samo za to, da delavstvu prikrivajo resnico. Vendar se bridko varajo, ako mislijo, da se jim bo namera posrečila.

Stavke v tobačni tovarni niso vodili komunisti, ampak Savez monopolskih delavcev, ki je edini zastopnik monopolskih delavcev, kot ekonomska bojna organizacija. Istotako je ravnoisti Savez stavko zaključil vsled tega, ker so bili stavljeni pogoji in zahteve delavstva podpisani od uprave državnih monopolov.

Protokol sporazuma se glasi:

V glavnih točkah, pod katerimi se zaključuje štrajk delavcev in delavk v vseh monopolskih tvornicah Jugoslavije dosežen je med upravnikom državnega monopola z jedne in delegati Saveza monopolskih delavcev in delavk z druge strani.

Sporazum obstoji iz sledečih principov:

1. Povišanje draginjske doklade, katero je odobril g. finančni minister v aprilu t. l. a v tvornicah, v katerih do danes niso izplačane, imajo se izplačati takoj, a najdalje do konca tega meseca.

2. Prizna se zahteva Saveza monopolskih delavcev in delavk za večje povišanje delavskih dnevnic in plače, a v obliki dodatka na draginjo kakor doseženo, kateri se imajo odrediti z obzirom na današnje draginje v posameznih tvornicah in mestih.

3. Potrjuje se pravilo permanentnega zvišanja ali znižanja draginjskih dokladov v sorazmerju zvišanja ali padanja cen življenjskim potrebščinam, katere se bodo sporazumno z upravo pojedinih tvornic in predstavniki delavskih organizacij zveze monopolskih delavcev in delavk vršila vsake tri mesece. Za slučaj hitrega skakanja ali padanja cen življenjskim potrebščinam se lahko ta rok skrajša.

4. Kot maksimalni delavni čas, v tvornici v Nišu, skrajšuje se na osem ur dnevno s tem, da se to lahko skrajša na manjše število delavnih ur v posameznih oddelkih, kjer bo to zaradi težkega dela in higijskih okoliščin delavcem potrebno. V drugih tovarnah ostane delavni čas kot do sedaj.

5. Pri zaposlenju novih delavcev in delavk se ima dati prednost iz števila zastopnikov in umrlih delavcev in delavk dotične tvornice. Način zaposlenja se razvija iz definitivnih pojedinih sporazumov.

6. Vse spore, kateri se pojavijo med posameznimi upravami monopolskih tvornic in lokalnimi organizacijami monopolskih delavcev, rešuje sporazumno uprava državnih monopolov in uprava Saveza monopolskih delavcev in delavk, katerih rešitve so za obe sporni stranki obvezne.

7. Uprava državnega monopola obvesti uprave vseh monopolskih tvornic v državi, da je na podlagi naprej predloženih principov dosežen definitivni in definitivni sporazum s predstavniki delavskih organizacij Saveza monopolskih delavcev in delavk. Ako se v katerih prošnjah uprava tvornice in delavski zastopniki ne sporazume, rešuje ta sporna vprašanja uprava državnih monopolov in uprava Saveza državnih delavcev in delavk.

8. Nova zvišanja delavskih dnevnic in plač v obliki dodatka na draginjo pod točko (2) imajo se računati od dneva, ko počne delo v tvornicah naknadno izplačati.

Na osnovi gornjih točk sporazuma se štrajk delavcev in delavk v vseh monopolskih tvornicah države zaključuje.

Delo v vseh tvornicah se prične od 16.—19. tek. m.

Pred vsem tem je dolžnost vseh nahajajočih se v štrajku takoj započeti z delom, kakor je tudi dolžnost uprav vseh tvornic, da vzame v delo vse v štrajku se nahajajoče.

Ta sporazum je bil zaključen v upravi državnih monopolov v Beogradu dne 15. aprila 1920. Podpisi: Pomočnik upravnika državnih monopolov R. S. Majstrovic s. r.; Delegati Saveza monopolskih radnika in radnic M. Ristović s. r., Ilić s. r., Luka Pavičević s. r., Pavle Pavlović s. r.

Kakor vidite, gospodje mračnjaki, govorite fakta proti vam, a vi kljub temu ordinarno lažete in varate ljudstvo — delavce, ki vsled silne draginje stradajo kruha, vse to zaradi vas, ki pospešujete in zagovarjate strašne razmere.

Spičjo navedenega se obračam na Vas, delavci in delavke z vprašanjem, koliko časa ste še pripravljene dovoljevati, da Vam lažejo razni elementi? Zakaj je delavstvo gladovalo in gmotno propadalo? Kaj Vam bo pomagala krščanska organizacija, ki je povsem kapitalistična?

Skrajni čas je, da jih pahnete od sebe in jih krepko zavrnete!

In jaz, kot delegat Saveza monopolskih delavcev, pozivam gospodo iz kršč. organizacije javno, da sprejmejo mojo izjavo na znanje. Lažete v vsem tem, kar ste napisali v Vašem protidelavskem »Večernem listu«. — M. Ristović.

Taktika organiziranega delavstva se uravnava po razmerah v deželi.

Pod tem naslovom piše »Prosveta« iz Čikagi (Amerika).

Ze stokrat in stokrat je bilo povedano, pa tudi dokazano, da se mora taktika organiziranega delavstva ravnati po razmerah v deželi, če hoče delavstvo doseči uspehe. Ravno tako se pa oglašajo demagogi, ki imajo za ves svet samo en sam recept, ki se jim mogoče dopade, ker so ga sami izbrali za najboljšega.

Angleškemu delavstvu ne more nihče očitati, da je nazadnjaško. Ko so na primer v mnogih drugih deželah prejemale zelo nizke mezde ob dolgem delovnem času, so organizirani angleški delavci že izvojevali osemurni delovnik in primerne mezde. Pred dobrimi petnajstimi leti so angleški delavci polagali zelo malo važnosti delavski politični organizaciji, zanašali so se na moč svojih strokovnih organizacij in sodili, da ta moč zadostuje za izvojevanje trajnih uspehov v korist delavstvu. Vršile so se velike stavke, ki so končavale s popolnim ali pa trajnim uspehom, pa tudi s porazom, a v splošnem so se zboljševale življenjske razmere. Nazadovanja v tem oziru ni bilo.

Prišla je svetovna vojna, razmere v deželi so se spremenile, z njo pa tudi bojna taktika angleškega delavstva. Delavstvo ni več polagalo največ važnosti strokovni organizaciji, ampak pričelo je smatrati politično organizacijo za važnejšo za dosego delavskih ciljev. V zadnjem času smo doživeli, da so se gotovi krogi in interesi trudili, da poženejo rudarje v stavko, stavka je že visela na niti, a bila je odvrnjena, češ, da je pametneje, če se delavstvo posluži volilnega lista, da doseže nacionaliziranje rudnikov. Delavstvo je namreč spregledalo igro in bojno taktiko svojih nasprotnikov, pa je potegnili nasprotnike na drugo bojno polje, na katerem upa doseči zmago. To je, kar imenujemo bojno taktiko delavstva.

Marsikom se zdi čudno, da angleško delavstvo ne zahteva odstavljenja kralja in progasitev republike. Tudi to ima svoje vzroke. Angleško delavstvo ne da počenega groša za vse dvorne prireditve. Njemu je kraljevi blišč in sijaj ravno tako zoper kot čistemu republikancu. Ali angleško delavstvo se zaveda, če postavi med svoje prve zahteve ustanovitev republike, da odvrne pozornost od drugih važnejših in koristnejših zahtev za delavce. Delavstvo zahteva nacionalizacijo rudnikov, železnic in drugih velikih industrij in žell, da se to čimprej izvede v ljudskem interesu. Nacionalizirati je treba tudi distribucijo produktov, za kar ima angleško delavstvo ustanovljene že velike produktivne in konzumne zadruge.

Če delavstvo doseže in izvede distribucijo produktov, je to več kot navadna nacionalizacija produktov, kajti taka reforma v gospodarstvu se že lahko imenuje socialistična, čeprav nekateri socialisti pravijo, da so produktivne in konzumne zadruge nekakšen kompromis med socializmom in kapitalizmom. Nihče pa sedaj ne more povedati kako se nacionalizira distribucija produktov na Angleškem: ali se izvrši po zadrugah ali pa občina prevzame distribucijo produktov, ker je tudi ta struja precej močna, ki zahteva te vrste nacionalizacijo produktov. Jugoslovansko delavstvo ima zopet drugo bojno taktiko. Jugoslavija je novoustanovljena država in zato je važno, kakšno formo vlade dobi mlada Jugoslavija. V Jugoslaviji ni vseeno, če se ljudstvo izreče za republikansko ali ustavno monarhistično vlado. Na jugoslovanski prestol ne gledajo le Karadžordževići, da sedijo nanj, ampak je tukaj še črnogorski kralj s svojimi sinovi, ki bi tudi rad sedel na jugoslovanskem prestolu. Za njim so seveda še drugi, ki tudi hrepene po prestolu v Jugoslaviji. Ako Jugoslavija postane kraljevina, bodo razni dinastični interesi spletkarili in skušali spodriniti drug drugega. V državi, v kateri se pojavijo take spletkarje in boji, pa zaostane drugo delo, v prid ljudstva, ker se s takimi spletkami odvrta ljudska pozornost od važnih socialnih reform. Za jugoslovansko ljudstvo je torej važno kakšno vladno formo dobi mlada Jugoslavija in zato ga agitira, da se izvolijo v ustavno skupščino moške, ki so za ustanovitev jugoslovanske republike z najdemokracičnejšo formo vlade.

Bojna taktika delavcev na italijanskem, v Nemčiji, Ameriki in v drugih deželah se zopet razlikuje od taktike v Jugoslaviji ali na Angleškem, ker so razmere povsod drugačne. Tako je tudi z Rusijo.

V skandinavskih deželah na pr. vidimo, da so uvedene najširše socialne reforme, da je kralj le kralj po imenu, kljub temu pa še ljudstvo tam ne zahteva, da kralj odstopi. In zakaj? Razmere so druge in čas za to zahtevo še ni tukaj, nikakor pa ne radi tega, ker so mogoče skandinavska ljudstva nazadnjaška. Tako vidimo, da so povsod druge razmere, pa tudi druga taktika, da se človeška družba razvija po poti napredka naprej.

Boljševiška zadrugna politika.

(Konec.)

Vpeljava delavne in konzumne proračunske knjige bila bi korak za popolno uničenje sovražnika, ker bi dejansko omogočila splošen proračun in pregled proizvodnje in razdelitve pridelkov. Za izvrševanje tega zavijajočega gospodarstva zastopa Lenin nazor, katerega v najboljšem slučaju nahajamo pri teoretično izobraženih zadrugarjih. Lenin pravi: „Kapitalizem nam je zapustil kot dedščino množico organiziranih konzumnih društev, katera nam bodo mogla olajšati prehod k množinskemu vključenju, nadzorovanju in razdelitvi pridelkov. Dasi ravno so konzumna društva v Rusiji slabše razvita nego v naprednih deželah, vendar znaša v Rusiji število članov nad 10 milijonov. V teh dneh izdan odlok glede konzumnih društev predloži važno razglasenje o tožadnih razmerah in nalogah socialistične sovjetske republike“. Potem se pa konzumna društva kot središče cele zgradbe smatrajo. Imenovan odlok, katerega si v dobesednem glasilu nisem mogel preskrbeti, znači pri posvetovanju zadrugnih zvez

— dobljen kompromis. Zadrugne zveze, katere so imele odločilne besede, so ovrgle deloma v osem sovjetske predloge — zahtevani princip kot brezplačen vstop v konzumna društva in združitev vsega prebivalstva enega mesta v eno zadrugo. Tako naj bi delovale druga poleg druge „delavska zadruga“ in meščanska zadruga (uradnikov, nekdanjih častnikov, upokojencev i. t. d.) ter naj bi bila edino le prepovedana lastniku trgovskega oziroma industrijskega podjetja — udeležba v preglednem svetu. Ta kompromis je v vsakem oziru nezadovoljiv, ker od sovjetske vlade stavljeni predlogi vsebujejo v socialističnem smislu edino mogoči princip, da se prenesejo vsa gospodarska poslovanja na konzumna društva, katera s tem vsekakor prenehajo kot „svobodne zadruge“, ker je njihov prvi cilj dosežen v obsegu vseh konzumentov. Ali takrat ni bilo druge možnosti in Lenin omenja k temu: „V tem, da mi meščanske elemente vodimo, rabimo, jim gotova posamezna dovoljenja počamo, ustvarjamo pogoje za napredek, kateri bodo počasnejši kot smo začetkom domnevali, istočasno pa trdnjeje in zanesljiveje jamstvo za pribojevano pozicijo. Sovjeti morejo (in morajo) svoje uspehe v stvari socialistične zgradbe med drugim z izredno jasno, enostavno in praktično meriti ter ugotoviti število občin (komun, naselbin in mestnih stanovanj i. t. d.) v kolikor se bliža razvitek zadrug vzoru obseganja celotnega prebivalstva. Tako ostane ta cilj in volja k temu. Ker so se zadrugna konzumna društva pokazala v odločilni uri kot reakcionarna in nesposobna, obstajala je nujnost, na drug način dobaviti organe za splošno računovodstvo.“ Tačasno je Lenin pretehtal, naj se li sovjetom poveri preskrbovalni oddelek.

Med tem časom so bile izdane glede konzumnih zadrug različne naredbe, s katerimi se jih je deloma posrenjilo, deloma izpremenilo v takozvane preskrbljajoče organizacije. Kolikor mi je znano, so bila tozadevna poročila v združenem časopisju zelo redka. In kakšno razmerje vlada danes, je nemogoče izvesti valed neprodne omejitve proti Rusiji. Na vsak način se širi mnenje, da dobiva na moči protirevolucionarno vedenje proti socialističnim konzumnim društvom, katera se je že začetkom leta 1918 pokazala, ko jih je sovjetska vlada hotela napraviti k edinim ali vsaj k glavnim temeljem konzumno gospodarskih organizacij. Ta društva so najbrže postala zelo nevarna opora reakcije; po njihovem sestavljanju so bila že vedno taka. To namigavajo tudi opazke v listu „švicarsko konzumno društvo“ (1919 str. 287), in sicer: „tajno deluje protiboljševiška politika v konzumnih društvih.“

Navidezno se nahaja pod vodstvom starih monarhističnih Sematvoliberalcev revolucionarno sovražna državna oblika v sovjetski državi. K temu spadajo sodrugi kot profesor Totomianz, kateri slavijo takoj vsako ponesrečenje socialne ideje. Gospodarske razmere zahtevajo od vlade največjo pazljivost napram reakciji ter neumorno brzdaje nje. Tako nekako se lahko domneva znan klic na pomoč južno ruskih zadrug od leta 1918 proti rudečemu terorju kot znana Havas brzojavka z dne 4. novembra 1919, vsled katere da je bilo v Moskvi 19 zastopnikov konzumnih zadrug ustrelenih in okoli 100 zaprtih.

Za sedaj ostane le vprašanje, v kolikor je bila sovjetska vlada zmožna svoje zgradbeno delo izvršiti.

Vojaška bramba na vse strani zahtevala je koncentriranje najdragocenejših in najzanesljivejših moči na prvo mesto.

Nadaljno razvijanje razmer, ogorčen Bolševiki je reakcija razvila — zahteval je za obstoj države, ustanovitev prvotnih načrtov in izdajo protinaredb. Vsled tega je bila povzročena meščanska vojna, katera je najpogubljivejše ozračje za gradivno delo. Le z znanostjo, s katero se pobija laž, jezo in otrpno držanje preteklosti, mogoče se je obvarovati pred nepotrebno meščansko vojno. Točasna tragika obstoja v tem, da se ne morejo vsi socialisti zediniti glede pota, kateri edini pelje do cilja. To se lahko zgodi z začasnim proučevanjem Leninove konzumne društvene teorije, katero skušam (seveda pozno) tukaj predložiti.

Leninova teorija se v bistvenem oziru strinja na primer z resolucijo, katero je izdala osrednja zveza nemških konzumnih društev na svojem zborovalnem dnevu leta 1919.

Končno omenim še nekoliko razmere glede Ogrske. Tamkajšna zveza je pred kratkim časom objavila razarjeno poročilo glede ljudelstev za časa diktature, katero se pred vsem tiče Judov. To je tudi tukaj vse tvorivo, iz katerega se da stvarno malo posneti. Za zadrugniški odsek postavilo se je komisarija z diktatorskim pooblastilom, kateri je javno mnogoštevilna konzumna društva premenili v državno razdeljujoče oddelke. Tako se glas dobesedno na primer: „S splošnim konzumnim društvom v Budimpešti se je boljše ravnalo, ker je bila delavska ustanova in čigar generalni ravnatelj je bil ljudski komisar. Lahko se razume, da je vlada poskušala v tem konzumnem društvu trgovino osredotočiti. V zadnjem mesecu boljševiškega vladanja dobilo je to društvo pooblaščenje celotno trgovino nase prevesti. Te pravice se je tudi brezobzirno poslužilo ter tekom 24 ur približno 200 trgovin v vsem blagom in opravi vred zaplenilo.“ V ostalem se še glasi: „Sovjetska vlada je poskušala v glavnem mestu pretečo lakoto krotiti s tem, da je prodajo industrijskih izdelkov na kmetijsko prebivalstvo v denarju prepovedala.

V različnih delih dežele vpostavila je zamenjajoča skladišča, v katerih naj bi se zamenjavali industrijski izdelki proti živilom. Tudi za izpeljavo te naredbe poskuševala se je zadrugnih organizacij.

Brez dvoma — nikak zadrugnik ne more tega pobijati — da je to zadrugništva korist, pristen in obilen material glede boljševiške prakse napram zadrugam objaviti. Vse eno, se li svetovno revolucijo želi ali ne, ima zadrugniško gibanje dolžnost, njej v vsakem slučaju z znanostjo naproti iti. Kot prva naloga osrednjih zvez obstoja v tem, da se trudijo zbirati primeren material.

Dopisi.

Iz Kočevja. Prisiljeni smo vprašati, zakaj neki je prišlo tisto vojaštvo med stavko rudarjev v Kočevje. Meščanski listi so res vpili na vse grlo, da so rudarji iz Kočevja razgrajali po mestu, da so razbijali okna, razdirali železnico in še več drugih stvari. To je bil vzrok, da je prišlo vojaštvo, vzrok zmešnjav, ki so nastale šele potem, je povzročilo glavarstvo s svojimi povelji. Tudi moramo priznati, da se je pred stavko bolj kačji mir in red kakor med stavko. Zato smo prisiljeni vprašati, ali je prišlo zato vojaštvo v Kočevje, da se je ljudstvo bolj razburjalo, ali pa mogoče zato, da se iznova uvede verižništvo, ki smo ga pred stavko že precej zadušili? V Kočevju se zdaj zopet pridno veriži s tobakom in sladkorjem. Prodajajo na pr. tobak za cigarete zavitek po 20 K.

Tista širokoustna meščanka pa prosimo, naj nam pokažejo, kje so tista okna razbita, kje so rudarji raztrgali tračnice in kdaj so se vršili tisti vsakdanji obhodi po mestu? Mi dobro vemo, da smo imeli le en protestni obhod in kdaj so se vršili drugi? Torej povejte nam kdo govori resnico? Mogoče ste Vi širokoustneži imeli kakšne obhode tam v gostilni pri Belani in v restavraciji postaje, kjer ste menda tudi sestavili sistem Kočevske republike. Tudi tistega gospoda dobro poznamo, ki se je izrazil: „Ich werde schon helfen, diese Slawische Schweine weg zu bringen von hier“. Zato se menda tudi odpuščata toliko delavstva brez vsakršnega vzroka. Delavstvo v Kočevju.

Trbovlje. Dolgo časa smo pripovedovali, da je stremenje nasprotnikov delavstva, delavstvo oslabilo, to je razbiti delavske organizacije. To se je očitno pokazalo pri zadnji stavki, katere smo se tudi mi rudarji udeležili v polnem obsegu. Da je edini cilj nasprotnikov, strmoglavit delavstvo, se kaže poleg vse agitacije vseh meščanskih listov zadnjih dni v tem, da je rudnik uporabil pordnevni triumf našega meščanstva ter odpovedal odtegotvanje mesečnih prispevkov strok. org. Unije rudarjev, ter hotel s tem doseči uspeh, misleč, da drži delavske organizacije edino odtegotvanje organizacijskih prispevkov. Rudnik je mislil, ker kakor hitro bo to odpovedal, bo razpadla vsa moč delavstva ter šla organizacija k vrugu, pa bodo sami gospodarji. Ali gospodje, motite se v svoji domišljiji! Moč delavstva ni v odtegotvanju mesečnih prispevkov, delavsko zavednost ne stre noben vihar, ker delavstvo dobro ve, da je v organizaciji njegova sila, ter da bo še tako hud napad na delavske organizacije odbilo s tem, da se bo še solidarnije strnilo v svojih organizacijah ter s tem pokazalo moč zavedne solidarnosti. — Vas, sodrugi, pa pozivljamo, da prihajate odslej redno vsak mesec ter odračunate svoje prispevke. V svrhu tega smo določili, da se bodo pobirali članski prispevki štirikrat na teden v društvenem tajništvu in sicer: Ob nedeljah od 8. do 12. ure dopoldan, ob ponedeljkih, točkah, sredah od 8. do 12. ure dopoldan in od 2. do 5. ure popoldan. Opozarja se, da prinese vsak svojo člansko legitimacijo s seboj, ker le na podlagi tiste se vrne članska knjižica, katera bo služila v bodoče kot legitimacija mesto sedanjih članskih legitimacij. Istotako se bode delil strokovni list „Delavec“ istotam. Opozarjamo vse člane, da redno odračunavajo svoje članske prispevke ter tako prihranijo organizaciji nepotrebne neprilike. — Odbor podružnice Unije rudarjev v Trbovljah.

Organizacija stavbinskih delavcev.

Maribor. Osrednje društvo stavbinskih delavcev opozarja vse člane podružnice Maribor, da nemudoma plačajo zaostale prispevke. Sploh je želeli, da se delavci nekoliko topleje zanimajo za svojo organizacijo, bodisi glede plačevanja, kakor tudi udeležbe shodov, sej itd. Delavstvo naj se zaveda, da je le zasluga organizacije, da se je moglo doseči sedanje plače, ki so preprečile pretečo katastrofo. — Prejeli smo od centrale iz Ljubljane resen opomin glede vplačevanja prispevkov. Opozarjamo tedaj vse sodrugi, da redno vsak teden vplačajo, da zadostijo svoji dolžnosti. Kdor bi ne vplačal 10 prispevkov, se ga izbriše iz članstva in mora na novo vstopiti, pri čemur seveda izgubi vse privilegije, do katerih bi imel sicer

pravico kot redno vplačujoči član. — Pogledimo naše vrste in ojačimo organizacijo, da bo uspešen naš boj. Agitirajte za proletarsko stvar in pripeljite vse v organizacijo! — Tajnik.

Iz strokovne organizacije.

Osrednje društvo usnarjev in sorodnih strok na slovenskem ozemlju v Ljubljani. Naznanjajoč željo Mariborske podružnice, da naj se skliče prihodnji mesec sestanek vseh načelnikov naših podružnic v svrhu važnih dogovorov tičočih se naše stroke, priporočamo dan 6. junija t. l. v Celju, seveda pogojno, da vse te stroške krijejo podružnice same iz lastnih prihrankov ali enakih fondov, ker osrednje društvo teh izdatkov ne more prenesti. Pozivljamo torej načelstva oziroma krajevne odbore, da svoje mnenje takoj javijo podružnici usnarjev v Mariboru, da se za more prostor preskrbeti. — Teme t. č. načelnik.

Mezdna gibanja.

Mezdna pogodba v usnarjski stroki. Prejeli smo naslednji dopis od Zveze industrijcev na slovenskem ozemlju Srbov, Hrvatov in Slovencev v Ljubljani pod števil. 1309, z dne 10. maja 1920, ki dopušča prepis sklenjene pogodbe:

Dogovor sklenjen dne 10. maja 1920 med Zvezo industrijcev, odsekom usnarjske industrije kot zastopnikom usnarjskih obratov na eni strani in zastopniki Osrednjega društva usnarjev in sorodnih strok na slovenskem ozemlju v Ljubljani imenom delojemalcev usnarjske stroke na drugi strani, v navzočnosti vladnega zastopnika Poverjeništvu za socialno skrb g. dr. Likarja.

A. Temeljne plače. Temeljne plače delavstva ostanejo za čas od 28. 3. do vstevšega 2. 5. t. l. pri čevljarskih podjetjih v Trzinu, ki imajo še tekočo pogodbo pa do vstevšega 31. 5. t. l. neizpremenjene. Za čas od 2. 5. 1920 in pri čevljarskih podjetjih v Trzinu pa za čas od 1. jun. do vstevšega 31. avgusta 1920 se prizna delojemalcem 30% povišek temeljnih mezd, ki so obstojale dne 27. marca t. l. pod pogojem, da pristane deželna vlada na maksimalne cene, vsebujoče popolno kalkulacijo priznanih mezdnih poviškov po predlogih sosveta za usnje in obutev.

Priznani 30% povišek se izplača, čim izide tozadevna naredba deželne vlade o novih maksimalnih cenah za usnje.

B. Družinske doklade. Družinske doklade v dosedanjih izmeri pri usnarjskih podjetjih tedensko 24 kron za ženo in 15 K za otroke do 14. leta maksimalno za 4 otroke ter pri čevljarskih podjetjih v Trzinu od storjenega delovnika 3 K za ženo in 2 K za maksimalno 4 otroke do 14. leta, se priznavajo tudi za dobo veljavnosti te pogodbe. Za izplačilo družinskih doklad veljajo nastopne smernice:

1. Za ženo, ki je zaposlena v stalnem delu ali se bavi s pridobitnim domačim delom, se ne izplača doklada. 2. Doklada v izmeri, ki je določena za ženo gre tudi delavcu udovcu, ki ima lastne otroke, za vzdrževanje osebe, ki mu vodi hišno gospodarstvo, ako živi ta z njim v skupnem gospodarstvu. 3. Doklada v izmeri, ki je določena za ženo, gre tudi delavcu samcu, ako izkaže s potrdilom občinskega in župnega urada da so stariši vsled starosti ali bolezni popolnoma dela nezmožni in da ne dobivajo nikakih drugih podpor in da živi vsaj eden izmed njih v skupnem gospodarstvu z delavcem samcem, ki ga mora preživljati s svojim zaslužkom.

4. Delojemalcem, ki imajo lastne domove ali zemljo in živino ne gre nikaka družinska doklada. 5. Za nezakonske otroke se družinske doklade ne plačajo. — Adoptirani otroci delojemalcev so glede družinskih doklad jednaki zakonski deci, ako jih delojemalec sam preskrbuje in žive v njegovem gospod. 6. Ako sta oče in mati v obratih zaposlena, pripade izplačilo pogojene družinske doklade za otroke redoma obratu, v katerem je zaposlen oče. Ako bi se pa že sedaj izplačevala taka doklada ženi, je stvar prizadetih obratov, da si družinske doklade za otroke med seboj porazdelja. 7. Slična načela veljajo glede doklade za popolnoma dela nezmožne stariše (točka 3.)

C. Odpust iz dela. V slučaju pomankanja dela se izvrši odpust delavstva v sledečem redu:

1. Najprej se odpuste nazadnje v delu sprejeti delavci (delavke) in med temi v prvi vrsti samci in samice.

2. Na to oni ki so doma iz dežele, kjer bi se event. lažje preživljali.

Ta red velja, kolikor to dopušča obratne in poslovne okoliščnosti.

Pred odpustom se po možnosti zaslišijo zastopniki delavskih organizacij in upoštevajo njih želje.

Č. Veljavnost pogodbe. Ta pogodba velja do vstetega 31. avgusta 1920.

Ako bi se pred potekom pogodbenega doba uveljavila naredbenim potom načela, ki zagotavljajo obveznim potom delojemalcem večje ugodnosti, nego predstojen pogodba, je pridržano novemu sestanku delojemalcev in delodajalcev, da ugotovi v kolikor so izgubila ta pogodbeni določila svojo moč.

D. Spor. O nesporazumu med delodajalcem in delojemalcem v obratu glede razlaganja določil pogodbe odločajo dokončno zastopniki Zveze industrijcev sporazumno z zastopniki Osrednjega društva usnarjev in sorodnih strok v Ljubljani.

Delavstvo tovarne L. R. Schmitz in Paviša v Petrovčah je predložilo dne 7. maja zahteve in se je dne 12. maja sklenila naslednja pogodba: (Glede zahteve po zvišanju plač in cenelše dobave živil in tovarna dovolila v prvi vrsti, da bo dajala belo moko po 8 K, krušno po 4 K, koruzno po 4 K, slanino po 25 K, sol po 1 K kilogram. Na vsakega delavca pripade na 14 dni 4 kg bele, 4 kg krušne ali koruzne, 1 kg slanine in 3 kg soli. Na vsakega družinskega člana do 14. leta, ki živi v istem gospodinjstvu na 14 dni 4 kg krušne ali koruzne moke, četrt kg slanine in 1 kg soli. Pogodba velja za tri mesece, to je do 12. avgusta. V avgustu se izplača tudi za ta čas pripadajoči nabavni prispevek. Za dobavo čevljev in obleke se tov. ne more zavezati, obljublja pa, da to po možnosti preskrbi. Vse druge ugodnosti ostanejo še nadalje v veljavi.

Mezdno gibanje lastnih delavcev v Strnišču pri Ptuj se je dne 14. maja t. l. ugodno zaključilo. Vsem delavcem, zaposlenim v taborišču, se zviša plača od 15. maja za 55 odst.

V tovarni Keršič v Šiški se je zvišala plača vsem delavcem za 50 odst. Pri obeh gibanjih je po svojih zastopnikih delavstvo Osrednje društvo lesnih delavcev. V obeh obratih so vsi delavci do zadnjega v našem društvu, zato uspeh ni mogel izostati. Le tako naprej!

Naročajte in širite „Naprej!“

Razno.

Tretji izkaz o prejetih zneskih za sklad pokrajinskih strokovne komisije za Slovenijo v Ljubljani, za ostale po žrtvah z dne 24. aprila 1920: Kovinarji trdke Tönnies Ljubljana in sicer strugarji K 794, kotlarji in ključavničarji K 594.—, oddelek livarjev K 526.—, Grad K 30.—, Jekove Lovro Ljubljana K 20.—, Škerjanc Ana K 20.—, Osrednje društvo stavbinskih delavcev Ljubljana odračunalo znesek 890 K 20 v, delavci v kolinski tovarni Ljubljana prispevali sledeče zneske: Remžgar Ivan K 20.—, Novak Mici K 10.—, Ladislav Čerček K 24.— ter dva neimenovana vsak po K 10.—; Božič Alojzij odračunalo za delavstvo v kemični tovarni Moste K 1000, Soc. dem. stranka Bistrica v Rožu odračunila K 700.—, Franc Cvar Breg pri Ribnici odračunalo K 297.—, Društvo tiskarjev v Ljubljani odračunalo K 1747.—, Podružnica lesnih delavcev v Strnišču pri Ptuj K 1000.—, kovinarji Dobrava-Jesenice odračunali K 535.—, stavbinski delavci Brežice odračunali znesek K 209.—, Krajevna organizacija Jug. soc. dem. str. v Ljubljani doračunala znesek K 1000.—, Fr. Kamnar Vevče 48 odračunalo znesek K 1427.—, kovinarji Kamnik odračunali K 700.—, Ivan Trček Brezovica h. št. 11 odračunil znesek K 244.—, Prvi izkazani skupni znesek K 5562.80, drugi K 13775.40 in današnji tretji izkaz K 11807.20, torej skupna vsota K 31.145.40.

Ponarejanje 5 dinarskih (20 kronskih) novčanic. V Zagrebu krožijo ponarejene 5 dinarske novčance, katere je lahko spoznati od pristinih, ker nimajo serije in je ponatisk bledeje barve nego na pristinih.

V pojasnilo. V naši zadnji številki izkazani znesek 954 K, odračunan po Josipu Moretiju z Jesenic—Fužine št. 96, je bil nabran na zletu dne 1. maja.

Več mizarjskih in tapetniških pomočnikov se sprejme v dobro in trajno delo, proti visoki plači. Reflektira se samo na organizirane delavce. Vpraša se pri tajništvu „Osrednjega društva lesnih delavcev“ v Ljubljani, Selenburgova ul. 6, II. nadstr.

Važno!

Vsem funkcionarjem naših organizacij sporočamo, da imajo odslej frankirati vsako navadno pismo z 1 krono, dopisnica 60 vin., priporočeno pismo 1 K 80 vin. To je važno radi tega, ker zapade vsako pismo globi, katero morajo Osrednja društva plačati. Priporočamo nadejše tudi funkcionarjem, da so pri vseh dopisih točni in razumljivi, ker se z razumljivimi dopisi prihrani mnogo pisanja, in seveda tudi mnogo denarja.

Zahvale.

Podpisana se presrečno zahvaljujem vsem darovalcem Državne cinkarne v Celju za nabrani znesek 650 K ob času odsotnosti interniranega mojega moža. — Elizabeta Germodnik, Gaberje pri Celju.

Za nabrani znesek 500 K, katerega sem sprejel za časa mojega interniranja, se tem potom vsem mojim sodelavcem Državne cinkarne v Celju najiskrenejše zahvaljujem. — Viktor Murko, Gaberje pri Celju.

Delavstvo Državne cinkarne v Celju mi je ob priliki interniranja mojega moža v pomoč podarilo 750 K, za kar izrekam vsem darovalcem tem potom najtoplejše zahvalo. — Divjak Ivana, Trnovlje pri Celju.

Podpisana se vsemu delavstvu v Celju in okolici iskreno zahvaljujem za vso podporo, katero so naklonili mojemu možu za časa njegovega interniranja. Posebno se pa zahvaljujem za znesek 200 K, katerega mi je darovalo delavstvo Državne cinkarne v Celju. — Hrastnik Marija, Sp. Hudinja pri Celju.

Muč! Vas glavobol? Zobobol? Trganje v udih? Malo Fellerjevega pravega Elza fluida in odpravljene so bolečine! 6 dvojnati ali 2 veliki specialni steklenici 36 K. Fellerjev Elza mentolni črtnik en komad 4 K.

Zelo dobro vam ni v roki? Nečaj pravi Fellerjev Elza - kroglic! Te so dobre! 6 škatlic 18 K. Pravi balzam 12 steklenic 36 K. Prava švedska tinktura 1 velika steklenica 15 K. — Omet in poštnina posebej, a najceneje. Eugen V. Feller, Stubica donja, Elza trg št. 334, Hrvatska.

Izdajatelj in odgovorni urednik
IVAN TOKAN
Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Hočeš postati govornik?

naroči „Ročni spisovnik“, primeren za obrtnika, trgovca, uradnika, delavca, rokodelca, kmeta, vojaka in za vsako gospodinjico. Cena K 20.—. Nadalje se dobi knjižna knjiga za vsakovrsten les, okrogel in rezan. Dobi se v vsaki knjižarni ali pa pri založniku VILJEM POŽGAJ, Kranj št. 1.

UCITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA, Frančiškanska ulica št. 6.

upravnica zbirka i knjige zvezki

Tiskovine za šole, tiskovine za urade. Najmodernejše plakate in vabila - za shode in veselice.

LETNE ZAKLJUCKE

Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur itd. itd.

STEREOTIPIJA LITOGRAFIJA.

Miši-podgane stenice-ščurki

In vsa gošazen mora poginuti ako porablja te moje najbolje preizkušene in splošno hvaljene sredstva kot: proti poljskim mišim K 10.—; za podgane in miši K 10.—; za ščurke K 10.—; posebno močna vrsta K 20.—; posebno močna tinktura za stenice K 10.—; uničevalec moljev K 10.—; prašek za uši v obleki in perilu K 6.— in 10.— proti mravljam K 10.—; proti ušem pri perutnini K 10.— prašek proti mrčesom K 6.— in 12.—; mazilo proti ušem pri ljudih K 5.— in 10.—; mazilo za uši pri živini K 6.— in 10.—; tinktura proti mrčesu na sadju in na zelenjavi (uničevalec rastlin) in mravljam K 10.—; mazilo proti garjam K 10.—

Pošilja po povzetju zavod za eksport M. Jünker, Zagreb 6., Petrinjska ul. 3.

KAJO DELIC

draguljar in zlatar

Ljubljana, Hilsnerjeva ulica št. 4.

prilagojena svojo

zlatarsko in draguljarsko delavnico

za nova dela in popravila vsake vrste, kakor tudi za pozlatovanje in posrebovanje itd. V zalogi ima zlatnine in srebrnine, poročne prestane po vseh vseh in merah, uhane i. t. d.

Kupuje tudi zlato in srebro ter plačuje po najvišjih cenah ali pa izmenjava za novo blago.

Sodrug!

Vlagajte svoje prihranke v lastno hranilnico!

Poštni čekovni račun št. 10.532.

Telefon Interurban št. 178.

Konsumno društvo za Ljubljano in okolico

sprejema v svojem hranilnem oddelku **hranilne vloge** in jih obrestuje po čistih 4%.

Večje hranilne vloge (nad tisoč kron), katerih vlagatelji se obvežejo, da dvignejo zneske iz te vloge šele po polletni odpovedni dobi, obrestuje po čistih 4 1/2%. Za varnost hranilnih vlog jamči blagovna zaloga, ki znaša po polletni bilanci okrog 10 milijonov kron, društvena posestva, ki reprezentirajo vrednost nad 2 milijona kron, kakor tudi skladi, rezervni, deležni in dr.

Vloge sprejemajo in izplačujejo

vse podružnice Konsumnega društva za Ljubljano in okolico, ki so:

V Spodnji Šiški v Ljubljani: na Glincih pri Ljubljani; v Ljubljani: Bohoričeva ul., Sodna ul., Krakovski nasip; Rožna dolina (obč. Vič); v Trzinu na Gorenjskem; na Savi (obč. Jesenice) na Gorenjskem; na Jesenicah (pri Ferjancu); Koroška Bela-Javornik; Borovnica; Radovljica; Kranjska gora; Mojstrana; Celje; Šostanj; na Koroškem: Guštanj, Prevalje, Mežica, Črna L., Črna L., Pliberk; Maribor; Litija; Št. Lovrenc na Pohorju; Kamnik; Pragersko; Krize pri Trzinu; Sv. Ana pri Trzinu; Gorje pri Bledu; Store pri Celju; Fala nad Mariborom; Ruše nad Mariborom; Rogoška Slatina; Radeče-Zidanmost.

Se podrobnejša pojasnila podajajo zaupniki v navedenih podružnicah ali pa osrednja pisarna Konsumnega društva za Ljubljano in okolico, ki je v Ljubljani, Spodnja Šiška, Kolodvorska cesta 208.

Pisma naj se pošilja pod naslovom: Ljubljana, poštni predal 13.

Društvo ima na razpolago poštno položnice, s katerimi zamorejo vložniki denarne pošiljke pošiljati tudi naravnost v osrednjo blagajno.